

Bratři a sestry,

tak jako je neděle svaté Trojice, tedy ta dnešní, přesnou polovinou církevního roku, tak se dá říci, že je středem a základem křesťanského učení a teologie. Někdy pro tento ústřední bod víry používáme označení dogma. Slovo dogma ovšem dnes zní spíše jako nadávka. Když někoho označíme za dogmatika, máme jej za člověka, který ustrnul kdesi v dávnověku a který odmítá připustit jakoukoli svobodu myslet a tvořit. Ale ten kdo zná alespoň trochu církevní historii, ten jistě ví, že učení o Boží Trojici vznikalo v dlouhých myšlenkových zápasech křesťanů a v mnohém hledání. A to hledání bylo vpravdě napínavé a dynamické. Dogmatická tvorba církve znamenala tedy cosi zcela opačného nežli nějaké zpátečnické, inkvizitorské postoje. Učení o Trojici je výsledkem dlouhodobého úsilí křesťanské církve tlumočit soudobému člověku pravdu Boží lásky, Božího jednání i samotného Božího bytí. Profesor Tomáš Halík v jedné své úvaze upozorňuje na zajímavou skutečnost, že někteří křesťanští myslitelé, kteří se zabývali křesťanskými dogmaty, byli zároveň spisovateli detektivek. Skoro by se nám vnucovala myšlenka, že studium dějin křesťanského myšlení pro ně bylo něco jako detektivka, napínavé dobrodružství. A kdo po této cestě alespoň kousíček někdy šel, jistě by jej ani nenapadlo učení o svaté Trojici odhodit do starého železa tak jako to činily a činí dodnes některé skupiny na pomezí křesťanství.

V Písmu pojem Trojice jak jistě víme, nenalezneme. Poprvé jej použil starověký církevní otec Tertullián. Chtěl tak vystihnout hlubinu Božího bytí i jeho díla a to nepochybně na základě toho, jak o tom Písmo svědčí. Člověku se zjevil Bůh Otec i Syn i Duch svatý. Jiní církevní otcové na něj navázali a začali mluvit o třech osobách. Chtěli tím říci, že Bůh není nějaké beztvaré bytí. Že je to Bůh ve svém bytí osobní a jako osobní Bůh se člověka taky ujímá. Tyto církevní otce přitom zaujala jedna věc ze soudobého života řecké společnosti – a sice řecké divadelnictví. Když sledovali nějaké divadelní představení, viděli, že někteří herci během toho dramatu mění masky a hrají několik rolí najednou. Že jeden člověk předvádí třeba tři osoby, tři role. A takto prý časem vznikla formulace, že Bůh je jeden a přitom ve třech osobách. Trojjediný Bůh.

Jsme u tématu tak obsáhlého a širokého, že by to bylo na několik přednášek – a toho bych já při svém omezeném vzdělání ani schopen nebyl a spíše to přenechal některému učiteli teologické fakulty. Mým úkolem je navíc kázat evangelium a tedy se svého úkolu chci držet. Z Písma jsem vybral oddíl ze Skutků apoštolských, kde se podle mne jedinečným způsobem pojednává o díle Otce, Syna i Ducha svatého. Ale není to pojednání pronesené kdesi na akademické půdě. Dílo Boží Trojice se zde odráží v životě a vyznání rané církve, která je tak tehdy ještě nenazvala, ale přesto onu hloubku Božího bytí vnímala a cítila. A právě taky v okolnostech pro ni nesnadných a složitých.

V tomto oddíle se učedníci Petr a Jan navracejí od výslechu před židovskou radou a po krátkém věznění pro Krista mezi své spolubratry. Hned poté, co jim oba apoštolové pověděli, co zažili, se společně modlí k Bohu: „Pane, který jsi učinil nebe i zemi i moře a všechno co je v nich...“

Oni se modlí k Bohu, který je tvůrcem a Pánem všeho stvoření a nato citují druhý žalm.

Vůbec právě žalmy jsou plné vyznání Boha, tvůrce všeho bytí, vesmíru i člověka. Když za noci jako věřící lidé pozorujeme hvězdnou oblohu, jakpak by nás ta nádhera ale i ta nesmírná rozlehlost nevedla k přemýšlení o Bohu, o Božím stvoření? Jakpak by nám neměla na jazyk přijít slova „Můj Bože!“ Boží velebnost, jeho velikost sahá až za nebesa. Za horizont toho všeho, co jsme schopni svými smysly vnímat a zkoumat. Tyto podobné písně se zpívaly při izraelských novoročních slavnostech, při nichž se připomínal první stvořitelství čin Boží, předpoklad veškerého života na zemi. Bůh je Pánem a původcem stvoření, ani nebesa nebes jej neobsáhnou. A přece o něm člověk může zpívat.

Ano, to že existujeme, je zázrak Boží. A zázrakem je i to, když jej člověk pozná a když jej vyzná – ty jsi můj Stvořitel, ty jsi Bože pevná opora mého života. Ne, není to tak, že je nám všem dáno jen užasle hledět na oblohu a radovat se z toho. Žít ve světě nám přináší i trpké chvíle. Apoštolové o tom vědí svoje. Zažívají to na vlastní kůži - těžkosti, protivenství, vězení. Osobně se jich dotýká to, že se národy srocují proti Bohu a jeho věrným. Není to ale nic nového, bylo to tak vždycky a věděl o tom dobře i autor druhého žalmu. Národy se srocují nejen proti Bohu a jeho lidu, ale i proti Mesiáši. A taky právě proti těm, kteří věří, že Bůh má Syna.

Bůh přišel v Ježíši Kristu do našeho středu. On je Syn Boží. V něm je Bůh s námi. Immanuel. Ježíš, tak prostě lidský, Bůh s námi a mezi námi, Bůh, který s námi žije, jí, spí, snáší pokušení i bolest, který s námi trpí a za nás umírá. Ježíš, člověk jako my a zároveň Bůh sám uprostřed nás. Druhá osoba Boží Trojice. Bůh, který nezůstal v té své nekonečné vznešenosti, ale přišel, sestoupil mezi nás a na sebe vzal naše lidství. Jak neskutečná, nádherná skutečnost ! Nejen pod hvězdnou oblohou, ale taky zde. Stejně tak když vstupujeme do Ježíšova pozemského příběhu, u jeho kříže i u prázdného hrobu voláme užasle : „Můj Bože“ ! V příběhu apoštolů slyšíme důraz na to, že to vše byla Boží vůle, která to Kristovo utrpení předem určila. Byla to Boží režie a Boží svrchovanost. Kristovo dílo spásy bylo součástí odvěkého Božího plánu.

A to třetí podstatné je pověděno v posledním verši našeho vykládaného „trojičního“ oddílu: „Když se pomodlili, otřáslo se místo, kde byli shromážděni, a všichni byli naplněni Duchem svatým a s odvahou mluvili slovo Boží.“ V modlitbě apoštolé a bratří společně vyznávají Boha i jeho služebníka Ježíše. A

jakmile modlitba skončí, jsou naplněni Duchem svatým. A to první, co je důsledkem tohoto naplnění, je to, že mluví s odvahou slovo Boží. Možná bychom mohli říci, že přece už jen jejich modlitba je přece důsledkem působení Ducha svatého. Jistě také. Vždyť jsme přece o svatodušních svátcích slyšeli, že bez Ducha svatého bychom nemohli Boží dílo pochopit a Kristu bychom zůstali vzdáleni ! Jistě to tak je. Tady jsme ale vlastně znovu nasměrováni na ten první a hlavní svatodušní div v Jeruzalémě. Učedníci tam přece srozumitelně zvěstují veliké skutky Boží. Beze strachu vycházejí ven do ulic a otevřeně mluví a vyznávají. Nekladou si otázky, co z toho bude za průšvih. Podobně i tady. Duch svatý je utvrdí a posílí, takže překonávají strach z nových výslechů a pronásledování – a mluví. To je dílo třetí osoby Boží trojice. Tam kde jsme Božím Duchem naplněni a zasaženi, tam zní naplno evangelium o Ježíši Kristu. Duch svatý je to, který ke Kristu lidi vede i dnes. Duch svatý tvoří a buduje církev. A ten, kdo křesťanem není, jeho moc na sobě doposud nepoznal. Ale přesto i on může tam, kde jsou věřící lidé, cítit jistou posvátnost. Že lidský život se nemusí skládat jen z pomíjitelných věcí, které se hromadí jedna na druhou. Že jsou i hodnoty jiné, které mohou životu dát úplně nový směr a novou náplň. Anebo si třeba mohou mezi námi všimnout toho, že pro nás nejsou jen dny všední, ale taky dny zvláštní, sváteční a jedinečné. Duch svatý – třetí osoba Boží Trojice.

Bůh Otec, Syn i Duch svatý. Je to krásné vyjádření Boží bohatosti a velikosti. Suma Božího díla. Bůh jako nekonečný přesah, Bůh jako nejosobnější přítel a konečně – Bůh jako přítomnost posvátnosti a ten který nám otvírá oči, abychom našli pravou hloubku života. Jeden Bůh ve třech osobách. A můžeme zároveň říci – Bůh, který sám žije ve vztahu. Ano, Trojice, to znamená vztah. Bůh, který žije ve společenství. Bůh, který znamená sám v sobě sdílení.

Tady je koneckonců, milí bratři a sestry, ten nejhlubší důvod proto, že nestačí víru pěstovat jen sám se sebou. Nelze být duchovním solitérem. Potřebujeme se sdílet s druhými. Potřebujeme společenství s Trojjediným Bohem i s lidmi. Milí bratři a milé sestry – učení o Trojici bylo vybojováno ve staletích křesťanských myšlenkových zápasů. I uprostřed utrpení a zkoušek. Mějme je rádi a važme si jej. Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jako bylo na počátku, nyní i vždycky a na věky věků.

Modleme se: *Trojediný Bože, ty jsi Pánem nebe i země. A přesto jsi se milostivě sklonil k hříšnému člověku a nabídl jsi mu společenství. Sám jsi se rozdál a vydal pro nás ve svém Synu. V Duchu svatém jsi aktuálně i dnes přítomen. Prosíme, proměňuj si nás ke svému obrazu a zachovej nás ve víře až do dne posledního, kdy svým věrným otevřeš své království. Amen.*